

ІГОР КОРЧ

ГРОШІ ЗАМІСТЬ ШОКОЛАДІВ

Прототип першого банкомата винайшов Лютер Джордж Симджян ще у 1939 році. Пристрій видавав готівку, але не списував гроші з рахунку, бо не був з'єднаний із банком. Симджян запропонував випробувати винахід City Bank of New York, але через півроку банкіри повернули машину, повідомивши, що в ній немає потреби. Продовжив історію банкоматів виконавчий директор англійської фірми De La Rue Джон Шеферд-Беррон. Він проживав у передмісті Лондона, де відділення банку у вихідні дні працювало лише до обіду, і місцеві мешканці не завжди встигали отримати готівку. Якось винахіднику спала на думку ідея автоматизувати видачу банкоматом клієнтам банку. Як це не дивно, але прообразом майбутнього винаходу був автомат із продажу шоколадних батончиків.

Лютер Джордж Симджян

Джон Шеферд-Беррон

В одному з торгових центрів Абу-Дабі встановлений банкомат Gold to go, який видає замість готівки золоті злитки.

Маючи лише концепцію майбутнього пристрою, Шеферд-Беррон розпочав пошуки банку, який зацікавиться його розробкою. Таким банком виявився Barclays, на той час четвертий за величиною банк у світі. У винахідника було лише півтори хвилини для спілкування з одним із керівників банку, але цього часу виявилось достатньо, щоб пояснити: автомат з видачі готівки має майбутнє. Перший банкомат, встановлений 27 червня 1967 року у північній частині Лондона, уже мав функцію видачі готівки за квитанціями банку. Пізніше їх замінили на пластикові картки з PIN-кодами. За легендою, винахідник Джеймс Гудфеллоу планував PIN-код із шести цифр, але згодом скоротив до чотирьох (напевно саме стільки цифр могла запам'ятати його дружина). Операції з коштами фіксувалися на картці у вигляді отворів, схожих на перфорацію. Цей банкомат був вдальшим, але користувалися ним недовго.

Справжній прорив в історії банкоматів відбувся, коли винахідник Дональд Ветцел поєднав пластикову картку з магнітною стрічкою, на якій зберігалася вся необхідна інформація про власника та його операції. Коли клієнт знімав готівку, картка не вилучалася, а залишалася у нього. У 1973 році банкомат був офіційно запатентований.

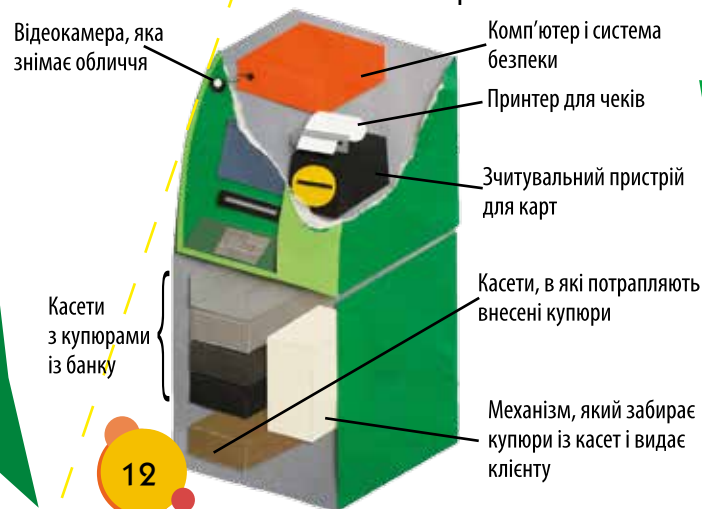

Банкомат, прикрашений графіті

На початку 1970-х японська компанія Omron створила перший у світі online-банкмат. Він виявився зручним у використанні, бо тепер клієнт міг дізнатися залишок на рахунку і здійснювати інші операції, але користуючись банкоматами лише свого банку. У середині 1980-х кілька американських банків вперше об'єднали свої банкоматні мережі в єдину систему.

На той час банкомати були лише на території банків, бо кожний пристрій з'єднувався провідниками з банківською обліковою системою. З часом банкомат із модного пристрою перетворився у неоптимальний. Зрозуміло, що клієнти надавали перевагу співробітникам банку, а не машині. Застій у розвитку банкоматної системи тривав до 1990 року. Саме тоді світ дізнався про Інтернет, а банки отримали можливість швидко передавати дані на великі відстані. Відтак банкомати від'єднали від офісів.

В Україні перший банкомат з'явився в 1991 році в Києві й користувалися ним лише іноземні громадяни з картками VISA. Перший банкомат для масового використання з'явився у 1996 році.

Сьогодні, завдяки майже повній всесвітній інтеграції мереж банкоматів, клієнт має доступ до готівки у найвіддаленіших куточках планети.

- На початок 2018 року у світі є понад 3,5 мільйонів банкоматів.
- За один раз банкомат може видати 40 купюр.
- Інтервал між натисканнями клавіш не повинен перевищувати 30 секунд (це вимога міжнародних платіжних систем).
- П'ятниця – найпопулярніший день тижня для зняття готівки у банкоматах.
- Сучасний банкомат коштує приблизно 16 000 доларів США.
- Учені стверджують, що на кнопках банкоматів і сидіннях унітазів громадських туалетів приблизно однакова кількість бактерій і мікробів.
- Англійською мовою банкомат називають аббревіатурою ATM (Automated Teller Machine), що у перекладі означає „автоматична касова машина”.
- На більшості апаратах є відеоспостереження.
- Найпівнічніші банкомати розташовані у селищі Лонг'їр на острові Шпіцберген та на острові Баффінова Земля, а найпівденніший – на станції Мак-Мердо в Антарктиді.

В індійських банках поширені банкомати для неписьменних. У них відсутній дисплей, а для здійснення операції не потрібно вводити ПІН-код. Замість цього банкомат має лише кілька клавіш, що дозволяють отримати фіксовану суму грошей, а також сканер відбитків пальців для ідентифікації власника картки.

Корч Ігор Миколайович,
учитель фізики і астрономії
Нагуєвицької СЗШ І–ІІІ ст. ім. Івана Франка,
переможець ІІІ Всеукраїнського
Інтернет-конкурсу „УЧИТЕЛЬ РОКУ–2018”
за версією науково-популярного
природничого журналу „КОЛОСОК”
у номінаціях „ФІЗИКА” та „АСТРОНОМІЯ”

